

Ljerka Šimunković
Odsjek za talijanski jezik i književnost
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Izvorni znanstveni rad
UDK: 394-058.12(497.13 Vis)
Primljeno: 03. 11. 2011.

USPOMENE VIŠKOG PUSTOLOVA ALVIŽA GENICEA (1770.–1841.)

Sažetak

Alvise Geniceo (1770.–1840.) živio je na prijelazu iz XVIII. u XIX. stoljeće. Rodio se na otoku Visu smještenom na srednjem Jadranu, no živio je u najvećim europskim gradovima, poput Venecije, Beča, Pariza, Napulja, Londona itd. Kao sin ne baš bogatog plemića i zemljoposjednika, stekao je zavidno bogatstvo zahvaljujući financijskim spekulacijama i kartaškim igrama. Bogatstvo i titula konta osigurali su mu visok društveni položaj. Prilično blizak austrijskom i napuljskom dvoru, prijateljvao je s mnogim prinčevima i vladarima koje je pozivao na raskošne bankete te im posuđivao novac. Tijekom godina, potrošio je velik dio svog imetka trošeći novac na prijeme, zabave, žene, kuće, lijepe stvari itd.

*Tako se, spletom okolnosti, rasulo čitavo njegovo bogatstvo. U starosti se vratio na rodni otok gdje je i umro osiromašen. Prije smrti napisao je svoju životnu priču pod naslovom *Il lungo species facto* u kojoj je opisao svoj uzbudljiv život.*

Ključne riječi: *financijske spekulacije, hazardne igre, otok Vis, pustolov*

Uvod

Dalmacija je u svojoj prošlosti iznjedrila mnoge zanimljive ličnosti koje su nam već izvrsno ili djelomično poznate ili, pak, sasvim nepoznate. O poznatima se još i danas pronalaze zanimljivi detalji koji se odnose na raznorazne vidove života i rada, a o nepoznatima iz požutjelih stranica dokumenata razbacanih po raznim arhivima pomalo izlaze na vidjelo biografski detalji pomoću kojih možemo rekonstruirati njihov životni put.

Prvo francusko izdanje knjiga uspomena glasovitog talijanskog pustolova Giacomu Casanove, tiskanih u vremenu od 1826. do 1838., izazvalo je veliku senzaciju te istovremeno postiglo ogroman uspjeh. Povoljan ishod zanimanja koje su Casanovine knjige uspomena pobudile među književnim krugovima i među europskom visokom buržoazijom vrlo vjerojatno je dalo poticaj jednom drugom pustolovu, jednako burnog života, kontu Alvižu Geniceu (Vis, 1770. – Vis, 1841.) koji je živio na prijelazu

između 18. i 19. stoljeća, da napiše vlastite uspomene. Iznenadujuća je sličnost Geniceova životnog puta i života koji je provodio Casanova, glasoviti kartaš, rasipnik, zavodnik žena i književnik, a koji mu je prethodio za pola stoljeća.¹ Možda su baš sličnosti ovih dvaju životnih putova nagnale Genicea na pisanje uspomena ili pak žarka želja da objasni gubitak velikog bogatstva i posjeda u nastojanju da se spasi što se spasiti dade. Uspomene naslovljene *Il lungo species facto* do sada su nažalost ostale u rukopisu, osim dijela rukopisa koji je preveo i objavio Hrvoje Morović (1972:544–570). Budući da je Geniceo pisao po sjećanju bez uvida u dokumente i bez sigurnog označavanja godina, u njegovu pripovijedanju javljaju se odstupanja u prisjećanju, osobito u prvom dijelu pripovijedanja i njihovu bilježenju. Zbog toga smo uvijek gdje je to bilo moguće njegovo pripovijedanje usporedili s dostupnim dokumentima, a zatim i komentirali.²

Mladost provedena u Dalmaciji

Geniceo piše svoje uspomene 1833. godine u Badenu, gradiću smještenu južno od Beča, koji je tada bio mondensko stjecište bečke aristokracije. On započinje svoje uspomene detaljnim izvještajem, koje je podijelio u nekoliko „dodataka“, o svim svojim posjedima u Austriji koja su prodana na dražbi i o ogromnim svotama novca koje je posjedovao, a koje je izgubio u raznim špekulacijama ili vraćanjem dugova. Geniceo bilježi pravu vrijednost tih posjeda u forintima, opisuje način na koji ih je izgubio, imenujući i opisujući pritom osobe koje su bile upravitelji njegovih imanja a koje su, umjesto da mu pomognu zadržati te posjede, pridonijele tomu da ih izgubi. Ovaj prvi dio izvještaja izgleda da je bio upućen prijatelju opatu Ivačiću³ kojega moli da mu pažljivo pregleda sve dokumente i pomogne pokrenuti parnice za ponovno

1 Hrvoje Morović pronalazi sljedeće sličnosti:

„Na početku svoje pustolovne karijere oba prolaze karantenu u lazaretu, jedan u Anconi a drugi u Splitu, oba dospijevaju u venecijansku tamnicu, oba imaju u Veneciji utjecajne prijatelje i starijeg „protektora“, oba posjećuju papu, pokušavaju bez uspjeha osnovati tvornicu, varaju ih vlastite sluge, u Napulju žive među visokom aristokracijom, potpisuju lakoumno mjenice te na isti način financijski krahiraju. Casanova ima, istina, mnogo više ljubavnih pustolovina, računa se preko 100, dok Geniceo navodi tek 20 svojih veza, što s djevojkama, što s udatim gospođama, o čemu govori dosta škrto, a ne bi se s Casanovom mogao usporediti ni u kulturi i književnom stilu kojim piše.” Usp. Morović, 1972:547.

2 Alvine Geniceo se dopisivao s braćom Dominikom i Ivanom Lukom Garagninom i Nikolom Pappafavom. Jedan dio ove prepiske sačuvan je u Državnom arhivu u Splitu (dopisivanje s braćom Garagnin) i u Znanstvenoj knjižnici u Zadru (dopisivanje s N. Pappafavom). U Arheološkom muzeju u Splitu čuvaju se pisma koja je Geniceo dobivao od istaknutih ličnosti svoga vremena, a koje spominje u uspomena.

3 Stipan Ivačić (Split, 1801. – Venecija, 1858.), pisac. Gimnaziju je završio u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu 1817., a u Beču je studirao teologiju. Od 1821. do 1824. profesor je na Klasičnoj gimnaziji u Splitu, od 1824. do 1826. profesor na Klasičnoj gimnaziji u Dubrovniku, od 1826. do 1832. ponovno u Splitu, a od 1832. do 1834. profesor je na gimnaziji u Zadru. U Splitu je bio predstojnikom Klasične gimnazije od 1835. do 1842., a od 1846. vicekancelarom splitske Nadbiskupske kurije. Pisao je prigodne pjesme i govore te propovijedi na talijanskom jeziku. Ivačić je bio vrlo vjerojatno bio i u rodbinskoj vezi s Geniceom. Usp. Franceschi, 1859:87–152.

vraćanje dijela imovine koja mu je, prema njegovim riječima, nelegalno oduzeta. Zanimljivo je da o svojim posjedima u Dalmaciji, to jest na Hvaru i Visu, ništa ne govori. Može se zaključiti ili da mu nisu bili toliko važni u usporedbi s posjedima u Austriji ili da ih nije izgubio. Budući da je svoj kraj dočekaao na Visu, može se pretpostaviti da mu je na Visu ostalo nešto posjeda te da se skrasio tamo gdje je sačuvao ostatak imetka.

Prije nego što je pristupio opisivanju svoga burnog života, kaže:

„U ovim svojim dugim uspomenama u kojima sam dao prilično zbrkanu predodžbu svojih poslova, kazao sam da želim pružiti i svoj portret. Ako bih ga želio prikazati u potpunosti, zahtijevao bi nekoliko svezaka te bi to bio slavan roman, koji bi koristio književnosti i radoznalosti. Kazat ću samo, koliko je to moguće, površne stvari i kazat ću ih jer će se odnositi na moje sadašnje stvari, ne osobito na moje dalmatinske poslove, a što je također predmet koji u ovom izlaganju nisam uopće spomenuo. Ne mogu biti potpuno siguran u datume, jer to nije vrijedno truda, a niti vrijeme dopušta njihovu provjeru“.

Alviž Geniceo rođen je oko 1770. godine na otoku Visu u plemićkoj i posjedničkoj obitelji koja nije bila previše bogata. Obitelj se na Vis doselila s Korčule, a zapravo se zvala Geričić te je svoje hrvatsko prezime talijanizirala u Ghericeo. Potom je od Mletačke Republike primila i plemićku titulu. Obitelj je dala niz znamenitih ličnosti svećenika, ratnika i pisaca među kojima se ističe Ivan, stonski biskup u 15. stoljeću, Kažimir, general konjice u 15. stoljeću, Ivan, generalni vikar hvarske biskupije u 18. stoljeću, don Grga, kanonik u Korčuli, Tulio i Marko, pjesnici na latinskom u 18. stoljeću itd. (Morović, 1972:544). Alvižev otac Antun, koji je umro 1782. godine (Bezić-Božanić, 1988:99) bio je po zanimanju bilježnik.⁴ Alviža koji je bio sin jedinac, majka odvodi u grad Hvar⁵ gdje Alviž dobiva svoje prvo obrazovanje. Geniceo u svojim uspomenama kaže da ga je nakon očeve smrti u četrnaestoj godini⁶ majka poslala u splitsko sjemenište u koje su primani i vanjski učenici koji se nisu kanili posvetiti svećeničkom pozivu. Njegovo se ime javlja u gimnazijskim dokumentima već u školskoj godini 1782./'83. (Vidović, 2000:394). Te iste godine pohađao je splitsko sjemenište kao vanjski đak i Ivan Luka Garagnin te možda iz tog vremena

4 U Državnom arhivu u Splitu čuvaju se bilježnički spisi Antuna Ghericea pod signaturom: Bilježnički spisi, Antun Ghericeo, Vis, LXVIII/1, 2, 3. Zahvaljujući činjenici da je tada bila nestašica papira, a budući da ga je Antun Ghericeo neophodno trebao za obavljanje svoje djelatnosti, umjesto čistog papira rabio je za kancelarijske poslove pisma koje su mu uputili njegov brat, njegovi prijatelji i njegova supruga. Tako su ujedno unutar bilježničkih spisa ostala sačuvana i njegova privatna pisma koja bacaju novo svjetlo na svakodnevní život Visa i Hvara.

5 U bilježničkim spisima Antuna Ghericea sačuvana su pisma njegove supruge Perine (Petronille) rođene Ostoja, koja mu iz Hvara piše u Vis.

6 Ako je otišao u splitsko sjemenište u četrnaestoj godini, to znači da je rođen barem godinu prije nego što to izjavljuje.

datira veliko prijateljstvo Alviža s braćom Garagnin. To prijateljstvo bilo je tako jako da su se pobratimili i jedni druge nazivali braćom: Ivan Dominik je postao stariji, Ivan Luka srednji, a Alviž mlađi brat. O tome da su se nazivali braćom svjedoče pisma koja su jedni drugima upućivali (Šimunković i Bajić-Žarko, 2006:117–159). U Splitu se Alviž smjestio kod majčine sestre kontese Benedetti, a kako je bio razvijen za svoje godine ubrzo je postao ljubavnikom žena koje su uglavnom imale starije muževe. U međuvremenu je, 1783./'84., Split poharala kuga (Novak, 1961:179–182) i Alviž odlazi u lazaret zajedno sa svoje dvije rodice Benedetti. Nakon izvršene karantene vraća se u Vis i tu postaje činovnikom u kancelariji za kaznene prijestupe. Često odlazi u Split gdje je bio vježbenikom prava kod tada poznatog odvjetnika Andrije Kruševića, ali se mnogo više trudio oko ljubavnih veza i igranja karata. U to vrijeme uzima u zakup općinsku zemlju na otoku Visu te spretnim upravljanjem svake godine podvostručuje zaradu na zakupu.

Otok Vis je tada proizvodio izvrsno vino, ali bez mogućnosti ikakva otkupa. Geniceo, željan brze zarade, napravi ugovor s kapetanima đenovskih brodova za izvoz vina, što je rezultiralo velikim profitom viškim vinarima i samom Geniceu. Uto se vrijeme rodica Benedetti, njegova velika ljubav, udala za mletačkog plemića, splitskog kneza i kapetana Francesca Pizzamana.⁷

Boravak u Veneciji

Njegov vatreni južnjački temperament dovodi ga u sukob sa susjedom u Visu, vlasnikom obližnje kuće, a taj sukob završava ubojstvom. Geniceo preplašen svojim postupkom odmah putuje u Split gdje dobiva preporuke za poznatu mletačku plemićku obitelj Ruzzini. Zatim otputuje u Veneciju gdje je, zahvaljujući potpori plemkinje Ruzzini, lijepo primljen i predstavljen gotovo čitavoj visokoj aristokraciji. U Veneciji odmah kupuje kuću i započinje svoj društveni uspon.

U međuvremenu, udovica ubijenoga predaje svoju tužbu za ubojstvo muža glavarima Vijeća desetorice u Veneciji. Genicea smjesta hapse i odvede u zatvor nazvan *Dei Presentati* u Duždevskoj palači. U tom zatvoru nije vladao strog režim, tako da su se mogli primati posjeti, naručivati hrana itd. Tu se sprijateljio s bogatim venetskim patricijem, kontom Ottaviom Trentom, i s mnogim poznatim ličnostima venecijanskog visokog društva. Nakon nekoliko mjeseci, zahvaljujući preporukama, biva oslobođen optužbe te se vraća u Dalmaciju. Nakon što se uvjerio u majčinu sposobnost vođenja obiteljskih poslova, vraća se ponovno u Veneciju te se baca u vrtlog sjajnog društvenog života. Obnovivši zakup dobara u Dalmaciji te pokrenuvši druge unosne poslove, mogao je u Veneciji lijepo živjeti i provoditi intenzivan društveni život.

⁷ Zan Francesco Pizzamano bio je knez i kapetan Splita od 22. IX. 1792. do 5. V. 1795. godine. Usp. Novak, 1961:271.

Nakon pada Mletačke Republike, posuđuje nižoj i osiromašenoj aristokraciji takozvanim *barnabottima* novac za igru *faraona* koja je postala vrlo popularna. Zahvaljujući golemoj zaradi na toj igri, bio je u mogućnosti posuđivati novce mletačkoj visokoj aristokraciji. Da bi uskladio svoj novi status s uvjetima novog društvenog položaja unajmljuje treći kat čuvene palače Giustinian na Canale Grande, preuređuje ga i raskošno oprema te se tu nastanjuje zajedno s majkom koju je doveo iz Visa. Nekoliko godina kasnije, 1801., u vrijeme austrijske uprave, sukobio se s bivšim senatorom Molinom, koji je tada bio šef policije. Uvrijeđen, želi otići u Beč i požaliti se sudu, ali mu Molin odbija izdati putovnicu. Tada Geniceo krišom odlazi u Trst odakle preko Mađarske konačno stiže u Beč.

Lagodan život u Beču i Napulju

Kad je Geniceo stigao u Beč, odmah je unajmio palaču u strogom centru na Trgu sv. Stjepana te se potrudio potvrditi svoju plemićku titulu. Vrlo vjerojatno tada mijenja prezime iz Ghericeo u Geniceo. U Beču je, zahvaljujući financijskim špekulacijama, stekao ogromno bogatstvo koristeći česte gospodarske promjene i novčane poteškoće koje su bile prouzročene napoleonskim ratovima. Nakon pada Napoleona, financije Austrijske države bile su loše. Državna blagajna bila je prazna, a bankroti su se nizali jedan za drugim, povlačeći čitavo austrijsko gospodarstvo u kaos. Ovu situaciju iskoristio je Geniceo koji je prepun novca, postao mecenom visoke austrijske aristokracije i vladajuće obitelji.

U Beču je Geniceo živio na visokoj nozi. Stalni je posjetitelj salona, kazališta i svih mondenih sastajališta bečke aristokracije te prepun galantnih pustolovina. Tada je, među ostalim, kupio u blizini Beča četiri dvorca: Jeutendorf, Artaker, Unterloiben i Erlahof te još nešto kuća, vrtova i mlin. Najviše je volio boraviti u dvorcu Jeutendorf koji je raskošno obnovio. Izgleda da je u tom dvorcu organizirao kockanje i kartanje, a da prikrije tu tajnu djelatnost dao se, navodno, na uzgajanje dudova svilca. Za ovaj posao angažirao je još jednog dalmatinskog pustolova konta Hanibala Zanovića⁸ koji mu je u prvom redu pomagao u organizaciji potajnih hazardnih igara. Usprkos tim nedozvoljenim aktivnostima, Geniceo, koji je bio vrlo bogat, pomagao je stanovnicima svojih imanja u vrijeme gladi koja je nastala kao posljedica ratova, kupujući i dijeleći im najpotrebnije živežne namirnice. U istoj namjeri dao je obnoviti samostan i crkvu u Jeutendorfu, koji su bili zapaljeni u vrijeme napoleonskih ratova, te je samostanu darovao knjižnicu s 1400 knjiga. U znak zahvalnosti za ta dobročinstva, redovnici samostana priredili su mu procesiju, svečanost uz baklje i prigodnu predstavu te su ga dali portretirati. Njegov su portret smjestili u samostansku blagovaonicu.

⁸ Breyer, 1928:125. Govoreći o Hanibalu Zanoviću autor kaže: „Godine 1811. boravio je neko vrijeme naizmjenično u Beču i Jeutendorfu, u Donjoj Austriji, kod konte Genicea profesionalnog kartaša (Graf Geniceo, bekanntlich ein Spieler von Profession), pod izlikom da namjerava organizirati na kanteovom posjedu uzgoj dudovog svilca.”

Budući da su stalno pristizale tajne prijave u vezi njegovih kartaških djelatnosti, a u želji da izbjegne stalno uplitanje policije, Geniceo se 1813. odlučuje na putovanje u Dalmaciju i posjet rodnom otoku. Na putu po Dalmaciji zadržao se više mjeseci te je stigao u Beč u ljeto 1814.,⁹ upravo u vrijeme povijesnog Bečkog kongresa.¹⁰ Tada je Beč vrvio stranim diplomatima, a austrijski car Franjo I. priređivao je brojne zabave i plesove na kojima se okupljala europska aristokratska krema. Geniceo je to iskoristio za nove financijske špekulacije pa je, posluživši se austrijskom vojnom kampanjom usmjerenom na Napuljsko kraljevstvo, postao i vojni opskrbljivač. S austrijskom vojskom odlazi u Napulj te je opskrbljuje solju, žitom i drugim potrebnim namirnicama. U Napulju boravi više od tri godine. Tu kupuje lijepu kuću u gradu i drugu na selu te ih obje raskošno oprema. U ovim kućama organizira za napuljsku aristokraciju predivne zabave, plesove, vatromete, dvaput tjedno bogate ručkove i razne predstave. Drugim riječima i tu živi na visokoj nozi trošeći svoje bogatstvo, a zabave i raskoš koje su ga pratile zaprepastile su stanovnike Napulja te je na sebe navukao i veliku zavist. Pritužbe su došle s Bečkoga dvora te je Geniceo morao otići u Beč kod kneza Metternicha kako bi se opravdao. Nakon posjeta Beču vraća se u Napulj, ali su ondje, nažalost, poslovi pošli po zlu te je iznenada kolo sreće promijenilo pravac. Tako je hirom sreće čitavo njegovo veliko bogatstvo malo-pomalo počelo nestajati.

Stečaj, osiromašenje i kraj

Geniceo je uvelike trošio novac koji je zaradio bez mnogo muke. Prepustivši se zabavama i uživanju, dajući novac i darove mnogobrojnim ljubavnicama, a pritom ne polažući dostatnu brigu o vlastitim imanjima te potpisujući olako mjenice, dovodi sebe do brzog pada u ruke lihvara. Svi su njegovi poslovi nenadano pošli po zlu, a vjerovnici su postajali sve zahtjevniji u traženju svota koje on više nije posjedovao te su sudom naređivali zapljene. Na kraju, nije mu preostalo ništa drugo nego proglasiti stečaj. Njegovi dvorci i ostala imanja prodana su na dražbi. Geniceo bježi iz Austrije te luta čitavom Europom u nadi da će ponovno sakupiti potreban novac i otkupiti svoja imanja. Međutim, sve je bilo uzaludno jer nastavlja i dalje živjeti na visokoj

9 Ivan Luka Garagnin piše bratu Dominiku 6. srpnja 1814. iz Zadra te mu između ostaloga priopćava tekst natpisa koji je Geniceo napisao na transparentu istaknutom na svojoj kući u Beču prigodom povratka cara u Beč:

„Dalmazia Rediviva
Francisco I. Imperatori P. P.
Post octo annos Voti Compos
Grata Triumphans
Orante Provincialium Interprete
Aloysio Comite Geniceo
MDCCCXIV“

Usp. Šimunković i sur., 2008/2009:330.

10 Bečki kongres bio je skup predstavnika glavnih europskih političkih sila, koji se održao u Beču od 1. rujna 1814. do 9. lipnja 1815. pod predsjedanjem austrijskog državnika Metternicha.

nozi unajmljujući luksuzne stanove gdje god se nalazio. Na taj je način u pet godina boravio, što dulje što kraće, u Münchenu, Parizu, Hamburgu i Londonu.

Iz rukopisa nije dovoljno jasno što je radio u tim godinama i kojim se poslovima bavio u tim gradovima, ali se može pretpostaviti da se posvetio igranju karata i kocki. Njegov pustolovni duh umalo da nije podlegao iskušenju sudjelovanja u vojni na Alžir gdje je namjeravao krenuti zajedno s Legijom stranaca. U posljednjem trenutku odlučio se vratiti u Beč i spasiti ono što mu je preostalo od imanja. Povukao se u gradić Baden, koji je tada bio omiljeno stjecište bečke aristokracije, gdje je 1833. godine napisao svoje uspomene opisivši svoj buran život. Na kraju, već u poznim godinama i bez novca, vratio se na svoj rodni otok¹¹ gdje su mu ostali neki posjedi¹² i gdje je provodio miran život liječeći bolesti i posvetivši se poljoprivredi i stočarstvu.¹³ Zatvoren je krug njegova života: sa svoga otoka krenuo je u osvajanje svijeta, stekao je veliko bogatstvo, ali u starosti, izgubivši to golemo bogatstvo, vraća se na rodni otok i tu umire.

Ali, evo što Geniceo piše na kraju svojih Uspomena:

„Ja se crvenim na sav ovaj moj dugi ispis, koji sam izložio bez elegancije stila i možda čak niti s puno smisla. Stoga će se često javljati ponavljanja jer nisam mogao ponovno pročitati ono što sam prije napisao, ali u biti bolje je da ima viška nego da koja okolnost nedostaje.

Kada sve bude sređeno, tada će biti puno lakše prema tome postupati. Više promišljati bolju budućnost i misliti na neki zanimljiv izvor što ne nedostaje mojoj mašti, a moje veze još su uvijek velike. Moj prošli vulkanski život, pribavio mi je ove veze i ako sam izgubio bogatstva, sačuvao sam uvijek dobro mišljenje, bez kojih dvaju ciljeva sada bih živio nepoznat i zanemaren i bez nade novih ili bilo kakvih izvora.“

Zaključak

U svojim memoarima, napisanim na ne baš korektnom talijanskom, Geniceo izbjegava potanko prepričavanje događaja, ograničivši se uglavnom na neke segmente koji su njemu bili važni. On rabi jednostavan slijed ispričanih događaja, dodajući

11 Ne zna se točno kada se je Geniceo vratio u Vis. O njemu u dokumentima nalazimo da je 1836. godine bio u Visu kum. Usp. Bezić-Božanić, 1988:269.

12 Uvidom u katastarske knjige otoka Visa iz godine 1835. može se zapaziti da je Geniceo imao kuću u gradu Visu (čestica 355) i još mnogo posjeda (vinograda, šuma, pašnjaka itd.) na čitavu otoku. Kako je njegova kuća tada već bila ruševna jer u njoj nitko nije stanovao, vjerojatno je unajmio kuću obitelji Farolfi u kojoj je i umro. Budući da se nije ženio i da nije imao zakonitog nasljednika, poslije njegove smrti njegovi su posjedi pripali javnom dobru. Usp. Državni arhiv u Splitu, Arhiv mapa za Dalmaciju i Istru, Vis, Protokoli kuća i posjeda.

13 Ovako Geniceo piše Ivanu Luki Garagninu iz Visa na 10. 11. 1838.: „Io in piccolo produco di tutto: Aglio, Cipolla, Lino, Pattate, ed ogni sorta di altri legumi, ma che giova; nessuno fa nulla, e non sanno far nulla, e non bramo che di scaparmene via da questa miseria“. Usp. Šimunković i Bajić-Žarko, 2006:299.

uzgredno osobe koje su s njim imale neku vezu i koje su bile vrijedne opisa. Kao što se to često događa u autobiografskim tekstovima, Geniceo nastoji prikazati sebe uvijek u boljem svijetlu te se prikazuje dobrotvorom i nesebičnim prijateljem, ne spominjući hazardne igre, osobito ne u zrelim godinama. Usprkos ovim nedostacima, Geniceova knjiga uspomena sadrži mnogo zanimljive građe koja bolje objašnjava jedno vrijeme, jedan dio društva i ulogu pojedinaca u tom društvu te olakšava promatranje i razumijevanje određenog povijesnog trenutka. Stoga bi bilo poželjno da se ona prevede i u cijelosti objavi.

Literatura

Izvori

Arheološki muzej u Splitu: Fond Carrara

Državni arhiv u Splitu: Arhiv mapa za Dalmaciju i Istru, Vis, Protokoli kuća i posjeda. Bilježnički spisi, Antun Ghericeo, Vis, LXVIII/1, 2, 3.

Knjige i članci

Bezić-Božanić, N. (1988) *Povijest stanovništva u Visu*, Split, Književni krug.

Breyer, M. (1928) *Antun conte Zanović i njegovi sinovi*, Zagreb, Matica Hrvatska.

Franceschi, G. (1859) Della vita e degli scritti di Stefano Ivacich, *Annuario dalmatico*, anno I: 87–152.

Morović, H. (1972) Životni roman jednoga viškog plemića (Iz memoara konte Alviža Genicea), *Mogućnosti*, 5: 544–570.

Novak, G. (1961) *Povijest Splita*, II, Split, Matica Hrvatska.

Šimunković, Lj., Bajić-Žarko, N. (2006) Iz korespondencije Dominika i Ivana Luke Garagnina, *Građa i prilozi za povijest Dalmacije*, 20: 117–159.

Šimunković, Lj., Bajić-Žarko, N., Rožman, M. (2008/2009) Pisma Ivana Luke Garagnina bratu Dominiku 1806.–1814., *Građa i prilozi za povijest Dalmacije*, 22.

Vidović, M. (2000) Klasična gimnazija u splitskom sjemeništu (1700.–1817.). U: *300 obljetnica splitskoga sjemeništa i klasične gimnazije*, Split, Crkva u svijetu, 371–408.

Ljerka Šimunković

LE MEMORIE DI ALVISE GENICEO (1770–1841) AVENTURIERO DELL'ISOLA DI VIS

Riassunto

Alvise Geniceo (1770-1840) visse a cavallo tra Settecento e Ottocento. Nacque sull'isola di Vis nell'Adriatico centrale, ma poi soggiornò a lungo nelle maggiori città d'Europa, come Venezia, Vienna, Parigi, Napoli, Londra ecc. Figlio di un nobile

possidente non troppo ricco, accumulò grandi ricchezze con speculazioni finanziarie e con il gioco d'azzardo. Le ricchezze e il titolo di conte gli assicurarono un'elevata posizione sociale. Presto divenne molto vicino alla corte d'Austria e quella di Napoli e fece molte amicizie tra principi e regnanti invitandoli a lauti banchetti e prestandoli anche dei soldi. Nel corso degli anni, dilapidò una buona parte delle proprie sostanze disperdendo il danaro in ricevimenti, divertimenti, donne, case, belle cose ecc.

*Così per i capricci della fortuna tutte le sue ricchezze svanirono nel nulla. Nella vecchiaia fece ritorno sull'isola natia, dove si spese quasi povero. Prima di morire compilò la storia della propria vita, intitolata *Il lungo species facto*, ove descrisse tutta la sua movimentata vita.*

Parole chiave: *speculazioni finanziarie, giochi d'azzardo, isola di Vis, avventuriero*